

החברותא

בס"ד ערש"ק פר בשלח ט' שבט תשנ"ח

החברותא בטאון פנימי לחברים גליון מס 66

פנינים יקרים

לך ואספת את זקני ישראל (שמות ג) הנה בתחלה נצטוו משה לך ואספת זקני ישראל ורק לאחר שמשה קיים צווי זה והראה האותות לעיני העם "ויאמן העם" באו משה ואהרן אל פרעה. מכיוון שלפי דברי חז"ל עצם הכניסה לארמון פרעה היה נס גדול, כי אריות הקיפו את ארמונו וכניסה ללא רשות אחת דינו למיתה א"כ מן הראוי היה שבתחילה יבאו משה ואהרן אל פרעה ורק אחרי שיווכחו בני ישראל לראות ניצני הגאולה אז לבא לבני ישראל למסור להם דבר ה'. מכאן שכל זמן שלא באו לישראל ולא עוררו בהם האמונה בתשועת ה' לא היה מקום כלל ללכת אל פרעה כי ראשית העבודה היא התעוררות עצמו ורק אח"כ זוכים לס"ד וללכת אל פרעה.

מצינו באלהיו הנביא וישב בנחל כרית... והעורבים מביאים לו לחם. לכאורה למה בחר ה' בעורבים שהם אכזריים על בניהם שהם יביאו לו לחם? וע"פ דברנו הנ"ל פירושו וישב בנחל שהיה ממשיך השפעות מנחל העליון. ודרכי העורבים הם הקליפות לטרוף טרף ההשפעות, אלא העובד ה' מאהבה גם הם ישלימו ויסכימו עמו לבלתי יגעו בהשפעתו וזהו הרמז שהעורבים הביאו לו לחם ר"ל שגם הקליפות הסכימו עמו.

ויורהו ה' עץ (פר' בשלח) מצאתי בלמדנו ויראהו לא נאמר אלא ויורהו, הורהו דרכו כלומר שהורהו ולמדוהו דרכו של הקב"ה שהוא ממתיק מר במר.

עזי וזמרת י-ה וגו' (שירת הים) עזי היינו תוקף של מדת הדין וזמרת י-ה לשון כריתת וגם זה מורה מדת הדין וגם שם י-ה מורה מדת הדין עם כל זה ויהי לי לישועה שנהפכו לי לרחמים ולתשועה... ובדין עשה הקב"ה לי חסד זה מדה כנגד מדה עבור כי גם אני מברך את ה' על הרעה כשם שאני מברכו על הטובה. וזהו שאמר זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו. א-לי ואלקי הכל רמז למדת הדין... אף שמתנהג עמי במדת הדין מ"מ ואנוהו, וכן אלקי אבי שגם לאבותינו הרעו המצרים מ"מ וארוממנהו.

בתנ"ך אנו מוצאים את המלה "תשובה" רק בענין אחד לתשובת השנה (שמו"ב יא) כלומר לתקופת השנה מעגל של זמן... התשובה היא תנועת מעגל. יש וכאשר נמצאים במעגל גדול וחושבים כי מתרחקים והולכים מנקודת המוצא. אבל למעשה הולכים ומתקרבים אליה. ככל שמתרחקים חוזרים ומתקרבים... זהו סוד ויסוד התשובה, היחיד מישראל וכ"ש הצבור אינו יכול להתרחק ולהנתק לגמרי מהשי"ת. אי אפשר לכלל ישראל להתרחק בקו ישר, תמיד הוא הולך במעגל, תמיד הוא נמצא בתהליך של תשובה...

ומטך אשר הכית בו את היאור (פר' בשלח) וזה שלא אמר אשר נהפך לנחש וכדומה. כדי להזכיר פלא כי אז הפך המטה המים לדם והוציא אותם מטבע. ואילו עתה יביא המטה מים מצור החלמיש והנה יעשה בו דבר והפוכו.

ויקרא שם המקום ההוא מסה ומריבה (פר' בשלח)... כל זמן שהיו ישראל שלמים עם הקב"ה וגם היה שלום ביניהם אזי לא יכול להם עמלק כלל אבל כאשר ראה במסה ומריבה שהיה מריבה ביניהם אזי מצא לו עמלק פתח פתוח... וכן בהמן שבא מעמלק בא על ישראל באמרו ישנו עם אחד מפורד היינו איש מרעהו ומפורד היינו מהשכינה. וזה שאמר וילחם עם ישראל ברפידים כי רפידים אותיות פרידים ואותיות רפ ידים.

ויהי ידיו אמונה עד בא השמש (סוף פר' בשלח) הזכיר זכות אבות. אמונה זה אברהם דכתיב והאמין בה' עד בא זה יצחק דכתיב ביה ויצחק בא מבא השמש זה יעקב דכתיב ביה וילן שם כי בא השמש.

אמר הקב"ה לישראל בני אם ראיתם זכות אבות וזכות אמהות שנתמוטטו לכו והדבקו בחסד מ"ש כי ההרים ימוש והגבעות תמוטינה. ההרים זה זכות אבות והגבעות זה זכות אמהות. מכאן ואילך וחסדי מאתך לא ימוש וגו' אמר מרחמך ה'.

(ירושלמי סנהדרין פ"א.)

שיחה שנאמרה לחברים בשנת תשל"ב

⁽¹²⁾ וכל עוד לא באו נשמות אלו לתיקונם לא תתכן הגאולה השלימה.

ולכן, ⁽¹³⁾ דוד מלכא משיחא עמנו ⁽¹⁴⁾ בכל דור ודור ומסייע לנו ללקט אלו הניצוצות להגיע אל שלימות לקרב את גאולתנו.

הנסיונות שאדם עובר להגיע לשלימות תיקונו, קשים מאד, והיות והיצר הרע מפחד שמא ירצה האדם להגיע לתיקונו ועי"ז יתבטל, אינו מניח לאדם לשמוע כשחבירו מדבר על נקודותיו האמיתיים, והאדם אינו מוכן להטות אוזנו ולקבל דבריו, או שתרדמה נופלת עליו, או ששינאה חודרת ללבו, ולא שם על לב שכאב זה הוא הוא הנסיון.

ובהכנעו וישמע דבריו, יתעלה הניצוץ, זהו תיקון העון עקבי יסובני, עוונות שאדם דש בעקביו, הם המעקבים את הגאולה ⁽¹⁵⁾ ולהיפך בהכנעו, העלה את הניצוץ ונתקרב לתיקון השלם.

והתנבא דוד המלך, ⁽¹⁶⁾ "שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך, עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדו, ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל להודות לשם ה', כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד". - "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך" - היינו בית שלישי (אבן עזרא) "ירושלים הבנויה כעיר

העיד הכתוב על דוד מלכא משיחא ⁽¹⁾ "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתינו", בחינת "משיח", בזה שתקן חלקו בחטא עץ הדעת עי"י הודאתו ⁽²⁾ "חטאתי לה'", ובוזה הגיע לשלימות, כדכתיב "גם ה' העביר חטאתך לא תמות", משא"כ אדם הראשון שלא הודה בחטאו באמרו ⁽³⁾ "האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל", אבל דוד המלך עי"ה בהודאתו, הגיע לשלימות ⁽⁴⁾ בחינת "דוד מלך ישראל חי וקיים" ⁽⁵⁾.

וכידוע שדוד המלך נשמת אדם הראשון היה, ⁽⁶⁾ ומאחר שתקן חטא עץ הדעת, לכאורה נשלם התיקון, ומדוע לא נגאלו בדורו, ואנו שרויים בגלות עד עצם היום הזה? על זה השיב ואמר ⁽⁷⁾ "למה אירא בימי רע" ⁽⁸⁾ עון עקבי יסובני, העוונות שאדם דש בעקביו ⁽⁹⁾ הם המעקבים את הגאולה, ועל כן תיקון חטא עץ הדעת בשלימות תלוי בתיקון ה"עון עקבי יסובני", של כל אחד ואחד מבני העולם, לכן על אף שתקן דוד המלך את חטא עץ הדעת, את בני דורו לא השיגה ידו לתקן מפני "העון עקבי יסובני" שהי' בו, ⁽¹⁰⁾ לפי ⁽¹¹⁾ שכשחטא אדם הראשון בעץ הדעת נדחו ונתפזרו הניצוצות לעמקי הקליפות, ומהם נתהוו הנשמות הערטילאיות, וכשנשמות אלו גיעו לידי תיקונם, אז יהיה תיקון השלם,

מראי מקומות:

⁽¹⁾ תהילים פ"ט, כ"א. "ש"ב י"ב, י"ג. ⁽³⁾ בראשית ג', י"ב. ⁽⁴⁾ שמואל י"ד, י"ז. ⁽⁵⁾ דוד מלכא חי וקיים לעלם ולעלמי עלמין, איהו חי וקורבא דיליה לחי העולמים (זהר א', י"ז). ⁽⁶⁾ אמר אדם שמחני הקב"ה ותראני דוד בן ישי מושלי לעתיד לבוא ולקחתי משנותי ע' שנה והוספתי על ימיו (ילקוט תהילים תתק"ג). ר' פנחס בן יאיר וכו' (במדבר רבה פ' י"ד, י"ב). זהר וישלח קס"ח. ⁽⁷⁾ תהילים מ"ט ו'. ⁽⁸⁾ אמר דוד תרי"ג מצוות נחת לנו קלות וחמורות איני ירא מפני מצוות חמורות אלא מפני הקלות לכן אמר "עון עקבי יסובני" ⁽⁹⁾ עון עקבי יסובני עוונות שאדם דש בעקביו בעוה"ז מסבבין לו ליום הדין (ע"ז, יח). ⁽¹⁰⁾ דוד בני אתה עשית רצוני ולא עשית כל רצוני (תנא דבי אליהו רבה ג'). ⁽¹¹⁾ זהר א', כח: יבמות

סב, ע"א. ⁽¹²⁾ ע"ז ה. אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שכגוף. ⁽¹³⁾ זהר א', י"ז הנ"ל. ⁽¹⁴⁾ ילקוט ישעי' חס"ט - לאמר לאסורים צאו מסיח למלך המשיח אין סוף ליסורים שנתייטר בכל דור ודור לפי שנתייטר בכל דור ודור לפי עוונות הדור. שם תצ"ט - א"ל הקב"ה (למשיח) חייך וחיי ראשך שבועה גזרתי עליך נפשך עצבה אני טורדן מעכשיו, אמר לפניו רבש"ע בשמחה אני מקבל עלי ע"מ שלא יאבד אחד מישראל. וכן בפנחס לכפר על בני ישראל לא נאמר כאן אלא ויכפר שעד עכשיו לא זו אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים (ספרי פנחס כ"ד, י"ג). ⁽¹⁵⁾ בעקבתא דמשיחא אין תוכחה (סוטה מט) שונא תוכחת ימות (משלי ט"ו, י). ⁽¹⁶⁾ תהילים קכ"א, א' - ה'.

הסיבה היא מונעת אותך מלפגום.

אך האדם מתיימשך במאבקו, בזמן שאותה מחשבה היא גילוי שכינה בתחתונים שמתגלה אלינו ללמדנו כמו שהקליפה אינה מתעייפת אינה נשברת או מתייאשת וממשיכה במאבקה על אף מלחמתה עמנו עשרות בשנים, כמו כן, תפקידנו לא להתעייף כי תיקון נפשנו הוא מאבקנו התמידי לא להתייאש, והוא הוא גילוי שכינה בתחתונים⁽²¹⁾ ולא המעשה הטוב הוא תיקוננו.

כשהאדם אינו נאבק עם עצמו, שמחשבתו לפגום, הוא צימצומו יתברך, ונשבר מחשבה זו נהיית קליפה, אך כשהאדם מוצא שהקליפה היא צימצומו יתברך שבה ללמדו שמלחמותיו אפס המה, הרי מחשבה זו נהיית מציאות שלימות, והולך מחיל אל חיל למדרגה גבוהה יותר.

וגם בהשיגו כל זאת על אף התגברויותיו עד הלום,⁽²²⁾ הקליפה שבה אליו מאות אלפי פעמים ומנקרת במוחו לפגום כבטרם החל בעבודתו, דבר זה בא ללמדו שעדיין יש לו מה לתקן, ומשום כך⁽²³⁾ סכנתו בעינה עומדת ואל תעייף במאבקו מפני שכל המטרה שהקליפה חוזרת וחודרת אל מחשבתו עוד ועוד, ללמדו, כיצד לא ה" מתגבר ולא ה" מוסר נפשו אליו יתברך אילולי סיבתו, וזהו⁽²⁴⁾ "ומבשרי אחזה אלו-ה" ואף בהגיעו למדריגה שאינו מתעייף, גם שם הוא בסכנה גדולה שלא יאמר⁽²⁵⁾ "בחנני ונסני".

המשך יבוא א"ה

שחברה לה יחדיו - היינו דוקא יחדיו -⁽¹⁷⁾ כשאחדות ביניהם נזכה לבית שלישי, "ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל" "שבטי י"ה",⁽¹⁸⁾ אמר הקב"ה אני מעיד עליהם שהם בני אבותיהם, הטיל שמו עליהם, ה-ראובני ה-שמעוני, הוסיף עליהם אותיות השם, אחת מכאן אחת מכאן, נמצא השם הזה עדות לישראל, "כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד" - שבית דוד יהי שלם, שיתעלו כל הניצוצות, שיושלם תיקון ה"עון עקבי יסובני", וזהו תיקון חטא עץ הדעת בשלימות, וסיבת אריכות הגלות, כי עדיין לא תוקנו הנשמות הערטילאות,⁽¹⁹⁾ ואין הכסא שלם - כמו שכתוב "כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור", אבל אשמים אנחנו,⁽²⁰⁾ כי שנאת חנם ולשון הרע בינינו, ובשל כך לא תוקן "העון עקבי יסובני".

השי"ת צמצם עצמו ומתגלה אלינו בדמות היצר שאינו מתעייף לעולם מלהלחם עם האדם על אף מלחמת האדם ביצרו שנים רבות להגיע לשלימות, ועבודת האדם היא, שיכיר בעצמו, שעל אף מלחמתו התמידית, עדיין יצרו בקרבו ומפתהו שוב לעוון או לקבל לשון הרע במחשבתו, כי אילולי זאת ידמה בנפשו כי הגיע לשלימות, והצטמצם המקום ברוך הוא במחשבה זו של היצר שחודר אליו בעקשנות ובחוזק כפי שהי' טרם החל בעבודתו, וחוזר ושונה בפתויו - ללמדו מהותו, - עדיין יש לך מה לתקן, ורק

אשתמודע בה צוות ואמר למארה תורה חכמים באורייתא ועתירון בה ושמתים בה בחלקם צוות לגביה ואמר כה אמר ה' אל יתהלל וגו' כי אם בואת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי דוד דהוה ידע בה אמר אם תתנה עלי מחנה לא יירא לבי וגו' בזאת אני בוטח וכו', עיין שם באריכות.⁽²²⁾ כל הגדול מחברו יצור גדול הימנו (סוכה נב).⁽²³⁾ אל תאמין בעצמך עד יום מותך שהרי יוחנן כה"ג וכו' ולבסוף נעשה צדוקי (ברכות כט, אבות ב', ד').⁽²⁴⁾ איוב י"ט, כ"ו.⁽²⁵⁾ תהילים כ"ב, ב'.

⁽¹⁷⁾ בראשית רבה צ"ח. נעשו בני ישראל אגודה אחת התקינו עצמכם לגאולה. - עיין רש"י ואבן עזרא בתהילים שם.⁽¹⁸⁾ רש"י במדבר כ"ו, ה'.⁽¹⁹⁾ רש"י שמות י"ז, ט"ז.⁽²⁰⁾ שנאת חנם שקולה כנגד עבודה זרה וגו' ושכ"ד (ירושלמי א', ג'). מקדש שני אע"פ שהיה בהם תורה וכו', כיון ששונאים אלו לאלו שנאת חנם וכו' (ירושלמי א', א') לשון הרע יש ביניהם היואך יהיו ראויין לגאולה [ממצרים] (שמו"ר א', ל'). לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה (שבת קי"ט).⁽²¹⁾ והר דף קנ"ח ע"ב תרומה: נביא דהוה

הרא"ש שליט"א אמר כשהתחלנו ללמוד מסכת ע"ז אחרי שסיימנו את ב"ב בעז"ה, ובקשתי ממנו שיאחל לנו הצלחה. אמר לי השי"ת יעזור לכם, אבל דעו לכם אם תלמדו את הגמרא במחשבות זרות היינו שאין להקב"ה חלק בתורה שלכם, הרי זה עבודה זרה! אבל אסור לכם להתפעל מזה ואין לכם להתיאש שבע יפל צדיק וקם אפילו אם עובד ע"ז, כי מחשבות זרות זהו מסך המבדיל בין האדם לבין קונו והרי זה כפירה במלכותו יתברך. וב"י קר צריך להיזהר על כך כשאתם מבינים פעם פירוש טוב וזה מאד מוצא חן בעיניכם, אז יש מקום ליצר להעביר אתכם על דעתכם שתאמרו, הרי הגעתי לכך מכח שכלי והבנתי, וכך אתם דוחים את רגלי השכינה וזהו שכינתא בגלותא.

השבוע דיבר כמה פעמים כי אנו חיים בדור של עקבתא דמשיחא ועלינו לעורר רחמים ולהרבות בתפילה ותחנונים שהגאולה תבוא ברחמים גדולים אקבצך, ולא מתוך צרות של חבלי משיח, ורק בתפילות אפשר להמתיק את הדינים. והמשיך ואמר כי במקום שהיו צריכים פעם בדורות שעברו כחות גדולים להחיש את קץ הגאולה, הרי היום הוא עומד כבר תחת כתלנו ויש להחיש זאת בתפילות אפילו אנשים פשוטים שיתכוונו בלב שלם לסלק את הצרות האיומות בתוך עם ישראל, וזה אפשר ע"י אחדות שתהא שוררת בינינו בחינת אהבה שאינה תלויה בדבר שע"י כך אפשר לעורר אהבה שאינו תלויה בדבר גם ע"י אבינו שבשמים כי אע"פ שאיננו זכאים לכך, בכ"ז לא יטשנו מאהבתו אותנו כי הוא יתנהג אתנו מידה כנגד מידה אם אנו מתנהגים עם הזולת באהבה שאינה תלויה בדבר למרות שהחבר הרגיו אותי והתנפל עלי ורצה להרע עמדי בכ"ז אני חושב בלבי שהכל מהשמים, בזה נוכל לעורר רחמים שמים על כלל ישראל שמאד זקוקה לכך בעיקר בזמן האחרון.

בסעודה שלישית אמר למישהו ששאל אותו מה זה רעווא דרעווין, שזה מתייחס לבן אדם שכל הרצון והשאיפה שלו הוא הרצון של השי"ת, כמ"ש חז"ל "בטל רצונך מפני רצונו", ומשה היה בתכלית הביטול שלא הרגיש שום רצון עצמי, ונגד עיניו עמד רק רצונו של הקב"ה, לכן הוא בבחינת רעווא דרעווין. שאלתי אותו: אם כן מדוע לא רצה ללכת בשליחות הקב"ה לפרעה מלך מצרים ואמר "שלח נא ביד תשלח"? ענה הרא"ש ואמר כי משה היה עניו מאד והחזיק את עצמו לשפל ביותר מכל העולם ואין הוא ראוי כלל לשליחות עליונה זו בשום פנים. ואם היה מתרצה מיד ללכת בשליחות לפרעה, היה מרגיש שהוא לוקח חלק בפעולה זו ע"י עצם התרצותו והיה נכנס במחשבתו שמץ של רעיון שהוא באמת ראוי לכך. לכן סירב וחיכה עד שהקב"ה הכריח אותו לפעולה זו, ואז לא הרגיש כבר שום חלק בפעולה, כי רק ההכרח האלוקי הוא ששולח אותו לפרעה, ויכול להמשיך בשפלותו ושאין לו חלק משהו בזה.

שאלתיו מדוע אמר ה' למשה "מה תצעק אלי", מה יעשה מנהיג ישראל כאשר העם במצוקה גדולה כזו מצד אחד הים, מצד שני המדבר עם נחשים ועקרבים, ומכאן רבבות חיילים מצרים מזוינים עם רכב ופרשים, מה יש לעשות ברגע זה אם לא לזעוק אל ה'? אמר הרא"ש שליט"א: משה רבינו היה צריך לפעול כרגע למען הצלת העם, אם אין דרך אחרת - להוליך אותם לים עם בטחון כי השי"ת שהוציא אותם ממצרים בכל כך אותות ומופתים לא יתן שיטבעו בים, לכן אמר ה' מה תצעק אלי, אין לך מה לצעוק במצב כזה רק דבר אל בני ישראל ויסעו, כך היית צריך לעשות כי אתה בדרגה גבוהה כזו שיכלת לפעול זאת.

טיהר מ"ה במעינים

להר"ר יהודה גבירצמן ואשפ' לכוניסת הבנים לעול האצולות
להר"ר אליהו לוי ואשפ' להכנס הבן לעול האצולות
להר"ר אהרן תלפ"ק ואשפ' להכנס הבן לעול האצולות
להר"ר ישראל מאיר סגל ואשפ' להכנס הבן לעול האצולות
להר"ר גדליה סגל ואשפ' להכנס הנכד לעול האצולות
להר"ר אהרן גרינצוויץ ואשפ' להכנס הבן לעול האצולות
להר"ר אשולס אורגנשטין ואשפ' לנישוא' בן הבה"ח אברהם
להר"ר שמעון קליין ואשפ' לנישוא' הבת

